

19
yıl

Anadolu

İZLENİMLERİ

Yıl: 19 Sayı: 198 - Ekim 2025

Türk Tarımının Dergisi

29 EYLÜL 2025 - ANKARA

Fiyatı: 292 TL

genTÜRK®

Vizyoner Lider, Birlikçi Duruş!
TDSYMB'nde Yeni Dönem
Başladı!

www.anadoluiizlenimleri.com
info@anadoluiizlenimleri.com

Yıllık
Abonelik Bedeli
5000₺
(Kargo Dahil)

www.anadoluizlenimleri.com

Türk Tarımının Habercisi

**İmtiyaz Sahibi
ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Genel Yayın Yönetmeni
Muhammet OLUKLU

Hukuk Danışmanları
Av. Mustafa Ufuk GÜMÜŞ
Av. Faruk DURAN

Haber Merkezi
Feyzanur KAYA
Engin VAROL

Muhasebe
Adem SABAN

Mizanpaj
Mehmet SARIGÜL

Yazarlar
Doç. Dr. Hakan KEÇECİ
Dr. Ali AYAR
Mehmet TAŞAN
Nevzat DEMİRKOL
Emin VAROL
Assiye YILDIRIM

Temsilcilikler
Marmara Temsilcisi
Ali BAYRAM
İzmir Temsilcisi
Muzaffer AĞAR

Banka Hesap Numaraları
Türkiye İş Bankası - Ankara Şubesi
TR7700 0640 0000 1420 0594 8485

Ziraat Bankası - Heykel Şubesi
TR8900 0100 1233 4765 6716 5002

Posta Çeki
Muhammet OLUKLU - 5758587

Yönetim Yeri
Konur Sokak No: 31/6 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 0 312 418 84 66 • Faks: 0 312 418 84 69

www.anadoluiizenimleri.com • info@anadoluiizenimleri.com

Baskı

MİM İÇ DİŞ MEKAN BASKI SİST.
REKL. MATBAACILIK TİC.LTD.ŞTİ

Zübeyde Hanım Mahallesi Sebzebahçeleri Caddesi
No: 103/8 Altındağ / ANKARA

Dergide yayınlanan yazılardaki görüş ve düşünceler yazarına/
yazarların düşüncelerini kapsamaktadır.
Reklamların sorumluluğu reklam veren firmaya ait olup, dergimiz
hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.
Bu dergide bazı içerikler Freepik.com varlıklar
kullanılarak tasarlanmıştır.

Anadolu İzlenimleri Dergisi Yayın Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ahmet ÇOLAK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları Bölümü

Prof. Dr. Ruhsar YANMAZ

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Sonay SÖZÜDOĞRU

Ankara Üniv. Ziraat Fakültesi Toprak Bitkileri ve Bitki Besleme Bölümü

Prof. Dr. Hakan ULUKAN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Doç. Dr. Özer ELİBÜYÜK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü

Prof. Dr. Gürsel DELLAL

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü

Prof. Dr. Fatih CEDDEN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü

Yard. Doç. Dr. Süleyman BEKCAN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Mühendisliği Bölümü

Prof. Dr. Ali İhsan ACAR

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları Bölümü

Prof. Dr. Ramazan ÖZTÜRK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları Bölümü

Yard. Doç. Dr. Ufuk TÜRKER

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları Bölümü

Zir. Yük. Müh. Esin ÖZKAN

Ankara Ziraat Tarım ve Teknolojileri Yatırımları A.Ş.

içindekiler

5

Bir Lokmanın Hikâyesi:
Sofrada Kaç Elin Emeği
Var?

Toprağın Hafızası
Ritüeller Nasıl Dönüştü? **20**

14

Vizyoner Lider, Birlikçi Duruş!
TDSYMB'nde Yeni Dönem
Başladı!

Ahır Kapısından
Dışarı Bakmak! **24**

Kuraklıkla Mücadelede
Akıllı Çözümler Nelerdir? **26**

- 4 Çocuğuma Yedirmem Dediğimiz Her Şey, Sof ramızda!
- 5 Bir Lokmanın Hikâyesi: Sofrada Kaç Elin Emeği Var?
- 6 Bir Ülkenin Karnı Nasıl Doyurulur?
- 7 Gıda Egemenliği: Ülkeler Kendi Sofrasını Korumak Zorunda mı?
- 8 Mümkün mü?
- 10 Gıdada Neden Bu Kadar Hile Var?
- 12 Kırsal Miras Çobanlığın İnsan ve Doğa Üzerindeki Rolü!

- 14 Vizyoner Lider, Birlikçi Duruş! TDSYMB'nde Yeni Dönem Başladı!
- 18 Osmanlı'da Hayvancılık Ekonomisi: Arpalık, Mer'a, Vakıf Sistemi!
- 20 Toprağın Hafızası Ritüeller Nasıl Dönüştü?
- 22 Toprakla Aramızdaki Bağ Ne Zaman Koptu?
- 24 Ahır Kapısından Dışarı Bakmak!
- 26 Kuraklıkla Mücadelede Akıllı Çözümler Nelerdir?
- 28 Tatlı Ekşi, Ekim'in Rengi Mürdüm Eriği!

Muhammet OLUKLU

Anadolu İzlenimleri Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni
muhammetoluklu@gmail.com

Çocuğuma Yedirmem Dediğimiz Her Şey, Soframızda!

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından açıklanan taklit ve taşış listeleri artık toplumda artık şaşkınlık yerine alışkanlık hissi uyandırıyor. Sanki “bu sefer kim çıktı” diye merak ettiğimiz bir dizi bölümü gibi. Ama unuttuğumuz bir şey var: Bu listedeki her isim, aslında soframızdaki güvenin bir parçasını daha eksiltiyor.

Peki, neden bu kadar hile var?

Cevap, sistemin bütün katmanlarına yayılmış bir çarpıklığın içinde gizli.

Birincisi, ekonomik baskı. Üretici artan maliyetler karşısında ayakta kalmakta zorlanıyor. Yem, enerji, ambalaj, nakliye... Hepsi katlanarak artarken, raf fiyatları çoğu zaman üreticinin değil, zincir marketlerin ya da aracılının belirlediği bir denklemlerle şekilleniyor. Üretici “ya maliyeti kısmalıyım ya da piyasadan çekilmeliyim” ikilemiyle karşı karşıya kalıyor.

Ne yazık ki bazıları, maliyeti kısmak için “**ürünün kalitesinden kısmayı**” tercih ediyor. Bu da taşışın ilk basamağı oluyor.

İkincisi, denetim eksikliği ve caydırıcılığın yetersizliği.

Evet, laboratuvarlar çalışıyor, cezalar veriliyor. Ama ya denetlenmeyen on binlerce küçük üretici? Ya da aynı ismi değiştirip bir hafta sonra yeniden piyasaya giren işletmeler? Bir firmanın yıllar boyunca defalarca aynı suçu işlemesi, “**denetim var ama takip yok**” gerçeğini yüzümüze vuruyor.

Yani sadece yakalamak değil, önlemek gerekiyor.

Üçüncüsü, tüketicinin farkındalık düzeyi.

Birçok kişi ambalaj üzerindeki içeriğe bakmıyor, üretim yeriyle ilgilenmiyor. Hâl böyle olunca, “**daha ucuz ama aynı**” diyen üreticiler kolayca pazar bulabiliyor. Oysa tüketici bilinçlenmedikçe, dürüst üretici her zaman dezavantajlı kalacak.

Ve en acı tarafı şu, bugün Türkiye’de insanlar hem sağlıklı bes-

lenmek için yüksek bedel ödüyor, hem de o bedelin karşılığında sağlıklı gıdaya ulaşamıyor. Organik etiketler bile güven kaynağı olmaktan çıktı. Zeytinyağına kanola karıştırılıyor, bal şeker şurubuyla üretiliyor, süt ürünlerinde nişasta dolgu maddesi kullanılıyor.

Sonuç? Sofrada sadece doyuyoruz ama beslenemiyoruz.

Bu tabloyu değiştirmek mümkün mü? Evet, ama bunun yolu sadece denetimden değil, vicdandan geçiyor. Bir ülkenin gıda güvenliği, laboratuvarlarda değil, üreticinin niyetinde başlar. Köylüsünden sanayicisine, market zincirinden tüketicisine kadar herkesin “**bu ürün benim çocuğumun da yiyebileceği kadar güvenli mi?**” sorusunu sorması gerekiyor. Çünkü gıdada hile yapmak sadece bir ekonomik suç değildir; bu, toplumun geleceğine işlenmiş sessiz bir ihanettir.

Bir Lokmanın Hikâyesi: Sofrada Kaç Elin Emeği Var?

Bir tabak yemeğin soframıza gelmesi yüzlerce kişinin emeğiyle mümkün oluyor. Çiftçiden nakliyeciyeye, hal çalışanından market görevlisine kadar uzanan bu zincir, gıda sisteminin görünmeyen yüzünü oluşturuyor.

Gıda, günlük hayatın en sıradan görünen ama en çok insan emeği gerektiren alanlarından biri. Tarlada başlayan bu süreç, üretim, işleme, paketleme, taşımacılık ve satış gibi birçok aşamadan geçerek sofralarımıza ulaşıyor.

Bir dilim ekmek düşünelim. Önce buğday toprağa düşüyor; çiftçi mevsim koşullarıyla, mazot ve gübre fiyatlarıyla mücadele ediyor. Ürün biçiliyor, taşınıyor, değirmende una dönüştürülüyor, fırında pişiyor ve nihayet market rafına geliyor. Bu zincirde ortalama 15 farklı meslek grubu görev alıyor. Her biri, tüketicinin farkında olmadığı bir katkı sunuyor.

Aynı durum süt, et, sebze ve meyve için de geçerli. Örneğin bir bardak sütün arkasında sadece süt ineği değil, yem üreticisi, veteriner, soğuk zincir taşımacısı ve mandıra çalışanı da var. Her halkada yaşanan bir aksaklık, ürünün fiyatına, kalitesine ve ulaşıl-

bilirliğine doğrudan yansıyor.

Uzmanlara göre Türkiye'de tarım ve gıda sektöründe doğrudan veya dolaylı olarak yaklaşık 18 milyon kişi

istihdam ediliyor. Bu da neredeyse her dört kişiden birinin, soframızdaki bir lokmaya katkısı olduğu anlamına geliyor.

Gıda krizlerinin konuşulduğu, üretim maliyetlerinin arttığı bir dönemde bu zinciri korumak her zamankinden daha önemli. Çünkü sofraya gelen her lokma, sadece bir tüketim ürünü değil; bir ekonominin, bir emeğin ve bir ülkenin üretim gücünün göstergesi.

Bir Ülkenin Karnı Nasıl Doyurulur?

Bir ülkenin karnını doyurmak sadece yeterli gıda üretmekle değil, o gıdayı adil, sürdürülebilir ve erişilebilir hale getirmekle mümkündür. Gıda güvenliği ve tarımsal üretim, ekonomik bağımsızlığın ve toplumsal istikrarın temel unsurlarıdır. Ancak günümüzde bu denge hem iklim krizi hem de küresel piyasa koşulları nedeniyle ciddi şekilde zorlanıyor.

Üretimle Başlar

Her şey toprağı korumakla başlar. Sağlıklı bir üretim sistemi, sağlıklı toprak, su ve tohum üçlüsüne dayanır. Türkiye gibi tarım ülkesi potansiyeline sahip coğrafyalarda, verimli toprakların korunması ve doğru planlama yapılması hayati önem taşıyor.

Plansız kentleşme, sanayi genişlemesi ve yanlış sulama politikaları tarım alanlarını hızla daraltıyor. TÜİK verilerine göre, son 20 yılda tarım alanlarının yaklaşık yüzde 12'si üretim dışına çıktı. Bu durum, uzun vadede gıda arz güvenliğini tehdit ediyor.

Üreticinin Ayakta Kalması Şart

Bir ülkenin karnı, üreticinin emeğiyle doyar. Ancak üretici, artan maliyetler karşısında giderek zorluk çekiyor. Gübre, mazot, yem ve enerji fiyatlarındaki artış; üretimi kârlı olmaktan çıkarıyor.

Bu noktada devlet desteklerinin zamanında ve etkin şekilde ulaşması büyük önem taşıyor. Sadece destek değil, pazarlama, depolama ve fiyat istikrarı konularında da üreticinin elini güçlendiren yapılar kurulmalı. Üreti-

ci birlikleri, kooperatifler ve bölgesel planlamalar bu dengeyi sağlayabilir.

İthalata Değil, Yerli Üretime Dayalı Sistem

Kısa vadede ithalat gıda fiyatlarını dengeleyebilir ama uzun vadede yerli üretimi zayıflatır.

Et, tahıl, yağ veya yem gibi stratejik ürünlerde dışa bağımlılık arttıkça, ülkenin gıda egemenliği de zedelenir. Bu nedenle sürdürülebilir bir tarım politikası, ithalat yerine üretim kapasitesini artırmayı, küçük üreticiyi korumayı ve tarımsal Ar-Ge'yi güçlendirmeyi hedeflemelidir.

Gıda Zincirinde Adalet

Üretilen gıdanın sofraya ulaşana kadar geçen süreci de düşünmek gerekir. Türkiye'de tarım ürünlerinin önemli bir kısmı, tedarik zinciri boyunca israf oluyor.

FAO verilerine göre, dünyada üretilen gıdanın üçte biri tüketiciye ulaş-

madan çöpe gidiyor. Bu durum hem ekonomik hem çevresel bir kayıp anlamına geliyor.

Soğuk zincirin güçlendirilmesi, lojistik sistemlerin geliştirilmesi ve tüketici bilincinin artırılması bu sorunun çözümünde etkili adımlar olacaktır.

Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmek

Bir ülkenin karnı sadece üreterek değil, bilinçli tüketerek de doyar.

Gıda israfını azaltmak, mevsimsel ve yerel ürünleri tercih etmek, kaynakları verimli kullanmak toplumsal bir sorumluluktur.

Ayrıca okullarda gıda okuryazarlığı bilincinin artırılması, yeni neslin üretim-tüketim dengesini daha doğru kurmasını sağlar.

Üretim, Planlama, Bilinç

Bir ülkenin karnı, güçlü bir tarım politikası, planlı üretim ve bilinçli tüketimle doyar.

Toprağını koruyan, üreticisini destekleyen, israfı önleyen bir sistem; sadece açlığı değil, yoksulluğu ve dışa bağımlılığı da azaltır.

Gerçek gıda güvencesi, sofraya gelen ekmeğin ardındaki emeğe değer vermekle başlar.

Gıda Egemenliği: Ülkeler Kendi Sofrasını Korumak Zorunda mı?

Son yıllarda dünya genelinde artan gıda fiyatları, kuraklık, savaşlar ve ticaret krizleri, ülkeleri "gıda egemenliği" kavramını yeniden düşünmeye zorladı. Bu kavram basitçe, bir ülkenin kendi halkını doyurabilecek üretim kapasitesine sahip olması anlamına geliyor. Ancak gıda egemenliği sadece üretimle ilgili değil; aynı zamanda kimin, neyi, nasıl ve kimin için üreteceğini belirleme hakkını da içeriyor.

Gıda Güvenliği ve Gıda Egemenliği Arasındaki Fark

Gıda güvenliği, herkesin yeterli ve sağlıklı gıdaya erişimini garanti altına almayı amaçlar. Ancak bu kavramda gıdanın nereden geldiği ya da nasıl üretildiği ikinci plandadır.

Gıda egemenliği ise daha ileri gider. Diyor ki: "Bir ülke, kendi çiftçisinin, kendi tohumunun ve kendi üretim sisteminin kontrolünü kaybederse, sofrada özgürlükten söz edilemez."

Yani gıda egemenliği, sadece açlıkla mücadele değil, bağımsızlıkla da ilgilidir.

Küresel Ticaretin Gölgesinde Üretim

Bugün dünya gıda piyasasının büyük kısmı birkaç çok uluslu şirketin elinde. Bu şirketler; tohumdan gübreye, lojistikten market rafına kadar gıda zincirinin neredeyse her halkasını kontrol ediyor.

Bu durum, özellikle gelişmekte olan ülkeleri kırılgan hale getiriyor. Çünkü dışa bağımlı hale gelen tarım sistemi, bir kriz anında (örneğin pandemi, savaş veya iklim felaketi) kolayca tıkanabiliyor.

Nitekim 2020'de başlayan COVID-19 pandemisi, birçok ül-

kenin ithalat yollarının kapanmasıyla birlikte kendi üretim kapasitesine ne kadar muhtaç olduğunu gösterdi.

Türkiye Açısından Durum

Türkiye, coğrafi çeşitliliği sayesinde pek çok tarımsal ürünü yetiştirebilen nadir ülkelerden biri. Ancak son yıllarda artan girdi maliyetleri, ithal yem ve tohum bağımlılığı, gençlerin kırsaldan kopuşu gibi faktörler, gıda egemenliği açısından risk oluşturuyor.

Örneğin buğday, nohut, mercimek gibi temel ürünlerde ithalatın artması, Türkiye'nin "kendi kendine yeterli ülke" imajını zedeliyor.

Uzmanlara göre, gıda egemenliğini korumanın yolu yerli üretimi güçlendirmek, çiftçiyi desteklemek ve tarımsal planlamayı uzun vadeli hale getirmekten geçiyor.

Tohum, Toprak ve Politika Üçgeni

Bir ülke kendi tohumuna sahip değilse, aslında gıda zincirinin en başında bağımlı hale gelir. Yerli tohum politikaları bu nedenle stratejik önem taşıyor.

Ayrıca tarım politikalarının yalnızca kısa vadeli desteklerle değil, toprak koruma, su yönetimi ve kırsal kalkınma politikalarıyla birlikte düşünülmesi gerekiyor.

Gıda egemenliği, sadece tarım bakanlıklarının değil; ekonomi, çevre, eğitim ve dış politika kurumlarının da ortak konusu haline gelmeli.

Sonuç: Sofra, Stratejik Bir Alan

Gıda, artık sadece yaşamın değil, ulusal güvenliğin de temel unsurudur. Bir ülke kendi sofradaki ekmeğini, sütünü, sebzesini dışarıdan temin ediyorsa, kriz dönemlerinde büyük zorluk yaşar

Bu nedenle gıda egemenliği, romantik bir ideal değil; geleceğin stratejik zorunluluğudur. Kısacası, ülkeler artık sadece sınırlarını değil, sofralarını da korumak zorunda.

Dr. Ali AYAR
Tarım ve Orman Uzmanı

Mümkün mü?

Hem çiftçi makul kazansın, hem de tüketici makul fiyatta gıdaya erişebilsin.

Bir şeyin makul olması, mantıklı bir temele dayanması veya kabul edilebilir, akla uygun olması **olarak tanımlanır**. Günlük sohbetlerin önemli bir bölümünde, **gıda fiyatlardaki artışların** “makul” ölçüyü aştığı, spekülatif **müdahalelerin** olduğu, üreticinin, girdiler ve gelir dengesizliği nedeniyle üretimden çekildiği, üretimin de bu yüzden azalmakta olduğu, gıda fiyatları artışında en önde gittiğimizden bahsedilerek, **ülkemizde üretilen bazı ürünleri Avrupa'dan** daha pahalı satın aldığımız gibi konularda, herkes kendi penceresinden yorumlar yapmaktadır.

Tamamen serbest piyasayı savunan kapitalist ülkeler de dâhil olmak üzere, hemen tüm devletler tarımsal üretimin stratejik, ayrıcalıklı ve **ön-celikli sektör** olduğunu kabul eder ve bu faaliyetleri yönetmede serbest

piyasa yaklaşımının dışında bir yaklaşım gösterir. **Üretimin sürekliliği, piyasa regülasyonu, fiyat istikrarı gibi alanları düzenlemek, kontrol altında tutabilmek için çeşitli destekler ve regülasyon mekanizmaları** uygulamaya çalışır. Bu faaliyetlerin planlanması, uygulanması ülkelerin **şartlarına göre** farklılıklar gösterebilmektedir. Tedbirlerin başarısı; yöntemin doğruluğuna, planlama, uygulama, süreçleri yönetimindeki istikrar ve ciddiyete bağlıdır. Bu uygulamalarda kilit nokta; girdi maliyetlerinin, üretim sürecinin, **ürün satış** fiyatlarının ve gıda arz güvenliğinin piyasanın acımasız, yıkıcı uygulamalarının etkilerinden korunması dengesini kurabilmektir. Bu zincirin halkalarını koparmadan yönetebilmedeki başarıya bağlı olarak istikrar ya da kargaşa ortaya çıkıyor.

Çiftçi makul kazanırken, tüketicinin de makul fiyatta gıdaya erişimi konusuna bir bakalım.

AB de bu iş nasıl yapıyor.

AB ülkelerinde süt ve süt ürünleri pazarlamasında; Danimarka, İsveç, İrlanda ve Finlandiya'da %95, Almanya, Hollanda, Fransa, Belçika, Portekiz ve İngiltere de ise %50'nin üzerinde üretici örgütlerinin payı vardır. Sadece sütün üretimi, işlenmesi, pazarlanmasında değil, yem dâhil birçok girdide de **üretici örgütleri** önemli pazar payına sahipler. AB'de tarımsal örgütlerin girdilerin temini ve ürünlerin tüketiciye sunulmasındaki pazar payları konusunu daha önceki yazılarımızda bahsetmiştik. Ayrıca, AB de hayvancılıkta girdiler ve pazarlama isimli linkten <https://www.youtube.com/watch?v=6vLTJUYTpZk> izleyebilirsiniz.

Ülkemizde geçmişten bu güne durum; Girdi maliyetleri, gıda fiyatlarının istikrarı, üretimin sürdürülebilir kılınması konusunu ülkemizdeki hayvancılık sektöründeki süreci incelersek, hayvancılık konusunda geçmişte girdi temini ve ürün pazarlamada, o zamanki isimleriyle üç önemli kuruluşun büyük etkisi bulunmaktaydı.

1-Et ve Balık Kurumu (EBK); 1952 yılında kuruldu, 1993 de özelleştirme kapsamına alındı. Birçok işletmesi devretme (5), kapatma (3), özelleştirme(20) yoluyla elden çıkarıldı. 2005 yılında ise, kalan kısmıyla Bakanlıkla ilişkilendirilme kararı verilerek 2013 yılında ESK olarak ismi değiştirilmiş olup 15 işletme ile devam etmektedir. Küçük ve orta işletmeler için hayvanlarını pazarlamada piyasa düzenleme bakımından **önemli bir güvence odağıydı**. Piyasadaki pazar payı önceki durumuna göre **düştüğü için**, regülasyonda **güçlükler ortaya çıkabilmektedir**.

2-Süt Endüstrisi Kurumu (SEK);1963 yılında kurulmuş olup, **özelleştirme kapsamında1995-1997 döneminde satılmıştır**. SEK, 32 işletmesiyle özellikle dağınık yapıdaki küçük ölçekteki aile işletmelerinin en önemli sigortası niteliğindedir. **Özelleştirme öncesinde** SEK piyasada yaklaşık %27,5 paya sahipti. Bu durum, piyasada manipülasyon **düşüncelerine** karşı süt üreticileri için **güvence oluşturmaktaydı**.

3-Yem Sanayii Türk AŞ; Yem Sanayi Türk A.Ş., 1956'da devlet teşekülü olarak kurulmuş ve 1996 yılında özelleştirilmiştir. **İstanbul Ticaret Odası 2005 yılı** Yem Sanayi Sektör Profil Araştırmasına göre, üretilen yemlerin toplam içindeki payı ise 1990'da %63,81, 2003 yılında biraz gerilemiş görünse de %51,5 piyasa pazar payına sahipti. Faaliyette olduğu dönemde üreticiler için karma yem piyasasında istikrarı ve kaliteyi koruyan bir merkez olarak piyasada belirleyici ve dengeleyici bir role sahip bulunmaktaydı.

Bu alan doldurabildi mi?

Dünyadaki ekonomik gidişata bağlı olarak, devletin bu işleri yapması gerektiği, ekonomik olmadığı, gerekçesi ile **özelleştirilen/satılan**, küçültülen bu kurumların piyasa regülasyonu **görevini kooperatiflerin** yanı sıra, kurulan birliklerce doldurarak AB benzeri bir yapılanma beklentisi maalesef gerçekleşmemiştir. Üreticinin girdi temininde ve ürün pazarlamasında serbest piyasa kurtallarının cirit atacağı alanların açılması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, maliyetlerin hızla arttığı, üreticinin kazanamadığı, tüketicinin satın almakta zorlandığı **şikâyetlerinin** artmakta olduğu bir karmaşaya yol açmıştır. Karma yemde ise, bu sıkıntılara ilaveten yem hammaddelelerinin büyük ölçüde ithalata bağımlı hale gelmiş olması ile tarım alanlarının özellikle meraların, boş, işe yaramaz arazi olarak görülme yaklaşımı ile vasfının değiştirilmesinin daha da kolay hale gelmesi de hayvancılıktaki sıkıntıları arttıran durumlar olarak görülmektedir.

Sütte belirlenen tavsiye fiyatının düşüklüğü yanında bu fiyata bile satmakta zorlanıldığı, bazı firmaların ödemeleri geciktirdiği, şikâyetleri olmaktadır. Bazı firmaların düşük fiyata almış olmalarına rağmen, tavsiye fiyatından alınmış gibi ürün maliyeti ve satış fiyatı politikası izlemeleri sonucu, düşük fiyatla alım, üreticiyi mağdur ederken tüketiciye de indirim olarak yansımadağı aksine, fiyatın arttığı sektörde konuşulan konulardır. **Üreticinin tavsiye fiyatına satabileceği alternatifler de çok kısıtlıdır**. Uygulanan cezaların da piyasada fiyat regülasyonunu sağlama etkisi, istenen düzeyde olamamaktadır.

Üreticiyle organik bağı olmayan ve doğal olarak, mümkün olduğunca ucuz girdi ve fazla kar hedefi olan firmalar üzerinde, üreticinin sürdürülebilirliği ve tüketicinin korunması konularında etik değerler dışında bir bağlayıcılık **görünmüyor**. Sadece tavsiye fiyatı ilanının üreticiye olumlu yansımaları sınırlı olmaktadır. Tekrar eski kurumların ihyası ve 'devlet

yapsın' mantığı da dünya gerçekleri ile uyumuyor. **Ülkemizde devlet kurumları ve tarımsal örgütlerin süt pazarlamadaki payı %5 civarındadır**. Ette ise çok daha düşüktür. **Ülkemizin gıda üretiminin %15 civarını süt ve süt ürünlerinin oluşturduğu düşünüldüğünde, konunun önemi daha da ortaya çıkıyor. Bu pazar payları ile piyasa regülasyonu hedeflerine ulaşma ve fiyat istikrarını sağlamakta oldukça zorlanılmaktadır**.

Pazar payında bunu sağlayacak güçte bir mekanizmayı kim nasıl kuracak ya da kurmalı noktasındaki soru gündemi kilitliyor.

Tarımsal STK'ların çözümün odağında olmaları sağlanmalıdır.

Bazı tarımsal STK'ların kendileri de dile getirildiği gibi, ülkemizdeki tarımsal STK'ların sadece devletin desteğini üreticilere dağıtan ve buradan amiyane tabirle "komisyon" olarak gelir sağlayan kurumlar olmaktan **öte** yeni bir yapılanma ihtiyaçları çok açıktır. AB örneğinde olduğu gibi, tarımsal STK'lar yapılandırılmalı ve görev tanımları **düzenlenmelidir**. **Bu kapsamda**, profesyonel ve kurumsal yapıya kavuşmaları, faaliyet sahalarında **üretim hedefleri, ürünlerini işleyecek, pazarlayacak yapıda olmaları** gerekiyor. Tarıma dayalı sanayi başlığında süt, et, sebze meyve vb. ürünleri işleme ve pazarlama hibe desteklerinde, üreticiyle organik bağı olan tarımsal örgütlere (kooperatif ve birlikler) **öncelik ve ağırlık vererek** planlanması gibi alanların **önemli ölçüde revize edilmeye**, yeniden düzenlenmeye ihtiyacı olduğu görülmüyor. Bu alandaki boşlukların doldurularak, devletin politikalarının daha etkili olabilmesi için birliklerin ve kooperatiflerin **girdi temini, ürün işleme ve pazarlama alanlarının** her birinde piyasa payları **en az %20-30** oranında bir güce ulaşmadan yasalar, yasaklar ve cezaların piyasa regülasyonu için yeterli olamadığını görmekteyiz.

Tarımsal STK'ların yeniden bir yapılandırma ihtiyacının, tüm sektör paydaşlarınca daha çok dile getirilmekte oluşu bu konuda ümitleri canlı tutuyor.

Gıdada Neden Bu Kadar Hile Var?

Bir ülkenin raflarında, pazarında veya soframızda “gerçek olmayan” ürünlerin görünmesi sadece etik bir sorun değil; ekonomik, sağlık ve güven krizidir.

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın haftalık taklit ve taşış duyuruları, sahada bunun bir tesadüf değil aksine sistematik bir olgu olduğunu gösteriyor. Peki, neden insanlar/süreçler gıdaya hile karıştırmaya devam ediyor? Arayışımızı ekonomik güdülerden tedarik zinciri zayıflıklarına, test yetersizliklerinden kültürel ve hukuki boşluklara kadar genişletip, hem nedenleri hem de alınabilecek önlemleri konuşalım.

Tanım ve kapsam: “Neden”i konuşmadan önce “ne”yi kısaca netleştirelim

Gıdada kasıtlı sahtekârlık genelde economically motivated adulteration (EMA) “**ekonomik amaçlı taşış**” olarak tanımlanır: bir ürünün kıy-

metli kısmının çıkarılması, daha ucuz bir maddeyle ikame edilmesi ya da daha kötü kalitede ürün satılmasıdır. Amaç genelde mera kazançtır; ancak bu süreç bazen tüketici sağlığını doğrudan riske sokar.

Temel sürükleyiciler nedir?

a) Ekonomik teşvik - kâr maksimizasyonu

Gıdada hile yapanların en temel motivasyonu paradır. Yüksek marjlı ürünleri (zeytinyağı, bal, safran, baharatlar, vanilya, bazı peynir türleri, süt ürünleri, et ürünleri) daha ucuz malzemeyle karıştırarak ya da sahtesini üreterek kısa vadede büyük karlar elde etmek mümkündür. Bu, hileyi “kârlı ve görece düşük riskli” bir suç haline getirir.

b) Arz-talep dengesizliği ve fiyat dalgalanmaları

Kötü hasat, iklim koşulları, savaş veya lojistik sorunlar belirli hammadde fiyatını ve bulunabilirliğini etkiler. Talep sabit kaldığında fiyat fırlayınca, piyasada ucuz ikameler (şeker şurubu, bitkisel yağlar vb.) kullanmak cazip hale gelir.

c) Tedarik zinciri karmaşıklığı ve küreselleşme

Hammadde kaynaklarının çok sayıda ülke ve aracı üzerinden gelmesi izlenebilirliği zayıflatır. Uzun, çok katmanlı tedarik zincirleri—özellikle küçük tedarikçiler, aracı toptancılar ve ihracatçı/ithalatçı firmalar arasındaki belirsizlik—hilenin görünmesini zorlaştırır ve fırsat yaratır.

d) Enformasyon asimetrisi - tüketici/denetçi eksik bilgisi

Tüketici çoğu ürünü “görerek” değil “etikete bakarak” satın alır; içerikteki hile çoğunlukla görünmez. Hatta bazen perakendeci veya ithalatçı bile tedarik zincirinin derinliklerinde nelerin karıştırıldığını bilmez. Bu bilgi açığı hile yapmayı teşvik eder.

e) Yetersiz denetim, cezai yaptırım eksikliği veya uygulama boşlukları

Hukuk varsa bile uygulanmayınca, maliyet-fayda hesabında “yakalanma riski” düşük görülür. İncelemeler, etkin denetim ve caydırıcı cezaların yetersiz olduğu yerlerde sahtekârlığın daha yaygın olduğunu gösteriyor. Türkiye’de de bakanlığın düzenli duyuruları, tespit-ihbar-izleme mekanizmalarının işletildiğini ama hâlâ çok sayıda vaka saptandığını ortaya koyuyor.

Hangi ürünler, neden hedef alınır?

Yüksek fiyat-per-kg, kıymet/algı farkı ve analizle tespit edilmesinin görece zor olması; bir ürünün hedef olmasını sağlar. Öne çıkanlar:

- Zeytinyağı: ucuz yağlarla sulandırma veya düşük kaliteli yağların “sızma” diye satılması.
- Bal: şeker şuruplarıyla karıştırma; laboratuvar testlerini atlatmak için karmaşık yöntemler kullanma.
- Baharatlar (özellikle safran, kırmızı biber): hacim artırma ya da farklı bitkisel katkıları.
- Peynir ve süt ürünleri: bitkisel yağ ilavesi, süt yerine süt proteini ikamesi.
- Et ürünleri: daha ucuz et parçalarının karıştırılması veya et olmadığı hâlde “et” diye satılması.

Bu hedefler sadece ekonomik değil, aynı zamanda test-eşikleri ve pazar dinamikleriyle ilişkilidir.

Sağlık ve toplumsal sonuçlar - sadece helal/etik değil, bazen ölümcül

Bazı taşıyıcılar yalnızca tüketiciyi aldatmaz; alerjen veya toksik maddelerin gıdaya karışmasına yol açabilir. Tarihte öldürücü vakalar (ör. melaminli süt skandalı gibi) bunun en uç örnekleridir. Ayrıca, güvenin erozyonunu dürüst üreticilerin gelirini düşürür, ihracata ve ülke markasına zarar verir. Test ve tespit yetersizlikleri de sorunu büyütür: bazı hileleri tespit edecek uygun, hızlı ve ucuz test yöntemlerinin bulunmaması yetmezmiş gibi; mevcut bazı testler de düzenli olarak atlatılabilir.

(Örnek olarak bal: uluslararası kuruluşlar ve üretici birlikleri, bazı tahlil yöntemlerinin yetersizliği nedeniyle sahte balların yaygınlaştığını bildiriyor — bu durum ödül yarışmalarında bile ürünleri diskalifiye ettiriyor)

Neler yapılabilir?

Aşağıda, bilimsel literatür ve uygulamadaki iyi örnekleri harmanlayan, pratiğe dönük öneriler:

Risk-temelli denetimler: Sınırlı kaynakla en fazla risk taşıyan ürün/firmalara odaklanmak etkinliği artırır. (Öncelik: yüksek değerli ithal ürünler, geçmişte sorun çıkarmış tedarikçiler.)

Gelişmiş analiz ve akredite laboratuvar ağı: Metabolomik, DNA-tabanlı testler ve izotop analizleri gibi yöntemlerin yaygınlaştırılması, testlerin doğruluğunu artırır. Ancak maliyet-hacim dengesi yönetilmeli.

Tedarik zinciri şeffaflığı & izlenebilirlik: Blokzincir, dijital sertifika ve tedarikçi doğrulama uygulamaları küçük üreticiyi destekleyecek şekilde kurgulanmalı.

Caydırıcı yaptırımlar ve hızlandırılmış yargılama: Yaptırım mekanizmaları daha hızlı, öngörülebilir ve ekonomik faydayı açacak şekilde olmalı.

Eğitim ve sektörel kapasite: Üretici eğitimi, etik kültürü ve tüketici bilinçlendirme programları. Doğru etiket okumayı öğretmek ve “local”/küçük üreticiyi desteklemek güveni artırır.

Ulusal-uluslararası bilgi paylaşımı: Sınır ötesi tedarikte şüpheli örneklerin paylaşılması, ithalatçı ülkelere önlem almasını sağlar.

Gıdada taklit ve taşıyıcı olgusunun temelinde ekonomik teşvikler, tedarik zinciri zayıflıkları, test ve denetim eksiklikleri ve bazen yetersiz caydırıcılık yatıyor. Sorunun çözümü de çok boyutlu olmalı: teknoloji, düzenleme, uluslararası iş birliği, şeffaflık ve tüketici bilinci bir arada yürütülmeli. Türkiye gibi günlük bakanlık duyurularının yapıldığı ülkelerde uygulamaya dönük adımlar hızlandığında hem tüketici sağlığı korunur hem de dürüst üretici ayakta kalır.

Kırsal Miras Çobanlığın İnsan ve Doğa Üzerindeki Rolü!

Çobanlık sadece hayvan gütmek değil; yüzyıllardır insan ile doğa, insan ile hayvan arasındaki ilişkinin en somut ve en temel tezahürü oldu. Ancak modernleşen tarım ve hayvancılık yöntemleriyle bu bağ giderek kayboluyor. Peki çobanlık, bize ne öğretiyor ve kaybolan bu bağın önemi ne kadar büyük?

Çoban, gün doğmadan uyanır, koyunları sayar, onları meraya çıkarır ve gün boyunca gözetir. Bu iş basit bir hayvan gütmekten çok daha fazlasını içerir: gözlem, sabır, empati ve karar verme. Koyun sürüsü ile geçirilen saatler, sadece bir iş değil, aynı zamanda bir eğitimidir; insanın doğayı ve hayvanı anlamasına aracılık eden bir okul.

Tarih boyunca çobanlar, sadece hayvanlarının değil, ekosistemin dengesi için de kritik bir rol üstlendi. Sürü yönetimi sırasında otlakların kullanımı, su kaynaklarının korunması ve ekolojik dengeyi gözetmek zorundaydılar. Bu nedenle çobanlık, salt ekonomik bir uğraş değil, aynı zamanda felsefi bir disiplin olarak görülebilir: doğayla uyum, hayvanla iletişim ve insanın sorumluluk bilinci.

Modern tarım ve hayvancılık sistemleri, teknolojiyi ve makineleri yoğun şekilde kullanarak çobanların yerini alıyor. Otomatik yemleme sistemleri, GPS takılı sürü takip cihaz-

ları ve endüstriyel hayvancılık, verimliliği artırsa da hayvan-insan bağına zayıflatıyor. Artık hayvanlarla birebir etkileşim neredeyse kayboluyor. Çobanlık, yerini makineler ve kısa vadeli verim anlayışına bırakırken, insanın doğayla kurduğu ilişkinin incelikleri de unutuluyor.

Oysa çobanlık, hayvanların davranışlarını anlamak, onların ihtiyaçlarını sezmek ve sürüyü güvenle yönetmek üzerine kuruludur. Koyun, keçi veya sığır gibi hayvanlar, bir sürü halinde hareket eder ve sürü lideri olmadan kaos yaşanır. İnsan, bu liderlik rolünü üstlenirken sadece hayvanı yönetmez; onun güvenliğini kazanır, iletişim kurar ve karşılıklı bir ritim geliştirir. Bu ritim, günlük yaşamın stresini ve hızlı temposunu unutturur, neredeyse meditasyon benzeri bir deneyimdir.

Çobanlık ayrıca sorumluluk ve süreklilik bilinci aşılar. Bir hayvanın yaşam döngüsünü anlamak, hastalık-

larını gözlemlemek, üremelerini takip etmek ve meraya çıkacakları zamanı hesaplamak, planlama ve öngörü yeteneklerini geliştirir. Bu yetenekler, sadece hayvancılık için değil, genel yaşam felsefesi için de bir rehber niteliğindedir.

Türkiye’de çobanlık, özellikle kırsal alanlarda kültürel bir miras olarak hâlâ varlığını sürdürüyor. Ancak nüfusun şehirleşmesi, gençlerin köyden uzaklaşması ve endüstriyel hayvancılığın yaygınlaşması, bu geleneği tehlikeye atıyor. Çobanlık, sadece bir meslek değil; aynı zamanda yüzyılların bilgi birikimi ve insan-doğa ilişkisi üzerine bir ders olarak kaybolma riskiyle karşı karşıya.

Bu kayıp, sadece hayvanlarla ilişkimizin azalması değil; toprak, ekosistem ve kültürel hafıza kaybıdır. Çobanlık, bize hayatın hızını yavaşlatmayı, doğayı gözlemlemeyi, empati geliştirmeyi ve sabretmeyi öğreten bir okuldur. Bugün bu okul kapanıyor, yerini makineler ve verim odaklı sistemler alıyor. Ancak hatırlamak gerek: her makine, insanın hayvanla kurduğu bağı öğretmez.

Sonuç olarak çobanlık, basit bir meslektten çok daha fazlasıdır; insan ile hayvan arasındaki kaybolan bağın, doğayla olan ilişkimizi yeniden düşünmemiz için bir çağrısıdır. Bu bağın kıymetini bilmek, sadece hayvancılığın geleceği için değil, insanın doğayla bütünleşik yaşam anlayışını sürdürmesi için de kritiktir.

**Emeğiyle tarıma değer katan
tüm kadın çiftçilerimizin
15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler
Günü'nü kutlarız.**

TARSİM®
tarımın sigortası

Mobil uygulamaya için

/Tarsim

/tarim_sigortasi

tarsim.gov.tr

ALO TARSİM 172

Vizyoner Lider, Birlikçi Duruş! TDSYMB'nde Yeni Dönem Başladı!

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği'nin (TDSYMB) 11. Olağan Genel Kurulu'nda üreticiler tercihini net şekilde ortaya koydu. İlhan Köten, üreticinin derdini bilen, sahadan gelen bir lider olarak sandıktan zaferle çıktı.

Türkiye'nin dört bir yanından gelen yetiştiricilerin buluştuğu Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği'nin (TDSYMB) 11. Olağan Genel Kurulu, 29 Eylül günü Ankara'da gerçekleşti. Büyük bir heyecana sahne olan seçimde, Tokat Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı İlhan Köten, aldığı 267 oyla genel başkanlık koltuğuna oturdu. 2017'den bu yana başkanlık görevini yürüten Kamil Özcan ise 204 oyda kaldı.

Bu sonuç, sadece bir başkan değişimini değil; aynı zamanda üreticilerin beklentilerinde, vizyonunda ve geleceğe bakışında da önemli bir kırılma noktası olarak yorumlanıyor.

Genel Kurulun Nabızı

Ankara'daki genel kurul toplantısı, her zamanki gibi saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile başladı. Salon, Türkiye'nin dört bir yanından gelen birlik başkanları, delegeler ve yetiştiricilerle dolup taşı. İlk konuşmayı mevcut başkan Kamil Özcan yaptı.

2017 yılından bu yana sürdürdüğü görevi boyunca icraatlarını ve karşılaştıkları zorluklardan bahseden Özcan, "Bugün söz de güç de siz değerli üreticilerimizde. Sizlere hesap vermenin gururunu yaşıyoruz." diyerek kürsüden ayrıldı.

Özcan'ın konuşmasında olgun ve sakin bir tavır göze çarptı. Ancak

salonda asıl merakla beklenen konuşma, mavi listenin adayı İlhan Köten'indi.

İlhan Köten: “Bıraktığımız Paradan Eser Yok”

Tokat DSYB Başkanı İlhan Köten, kürsüye çıktığında salonda dikkatle dinleyen yüzler vardı. Köten, geçmişe dair mali tabloyu hatırlatarak mevcut yönetimi sert sözlerle eleştirdi:

“2017 yılında kasamızda 6,5 milyon TL nakit vardı. İl birliklerinden 29 milyon TL alacak bulunuyordu. Polatlı'da 171 dekar arazi almıştık. Amacımız Türkiye'nin en büyük düve merkezlerinden birini kurmaktı. Olmazsa bir süt fabrikası hayata geçirecektik. Bugün ise bırakılan paradan eser yok. Personel maaşlarını ödemekte dahi zorlanan bir kurum haline gelindi.”

Bu sözler, delegeler arasında alkışlarla karşılandı. Köten, yalnızca mali tabloya değil, sektörü derinden etkileyen süt krizi ve hayvan hastalıklarına da değindi. “Sanayici üreticiyi yerle bir etti. Başkanımızın böyle bir durumda üreticinin yanında olması gerekirdi ama ses çıkmadı. Şap ve üç gün hastalığına karşı da aynı sessizlik vardı. Başkan üreticinin yanında olmayacaksa ne zaman olacak?” diyerek kürsüyü salladı.

Köten'in konuşması, üreticinin beklentilerine tercüman olan bir samimiyet taşıyordu. Bu duruşu, onun yalnızca bir aday değil, aynı zamanda üreticinin içinden gelen bir temsilci olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Listeler ve Kadrolar

Seçim öncesinde her iki aday da yönetim ve denetim kurulu listelerini delegelerle paylaştı. Kamil Özcan'ın listesi daha çok mevcut yönetime sadık isimlerden oluşurken, İlhan Köten'in listesi Türkiye'nin farklı bölgelerinden güçlü bir temsiliyet sergiledi. Tokat'tan Kırklareli'ne, Erzurum'dan Sakarya'ya kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan bu liste, adeta "birlikte yönetim" mesajı verdi.

İlhan Köten'in Yönetim Kurulu Asil Listesi:

- İlhan Köten (Tokat)
Yönetim Kurulu Başkanı
- Bekir Kayan (Aksaray)
Başkan Yardımcısı
- Ali Dermenci (Kırklareli)

Muhasip Üye

- Cengizhan Yorulmaz (Ankara)
Sekretarya
- Hayrullah İnce (Erzurum) Üye
- Bayram Pehlivan (Kastamonu)
Üye
- Hakan Candemir (Sakarya) Üye

Bu kadro, yalnızca bir liste değil; aynı zamanda üreticilerin farklı coğrafyalardan tek bir ses olacağının göstergesi olarak değerlendirildi. Delegelerin teveccühü ile seçilen mavi listede Yönetim Kurulu oluşturuldu.

Sandıktan Çıkan Sonuç: İlhan Köten

Delegelerin yoğun ilgi gösterdiği seçimde sandıklar açıldığında, heye-

can doruktaydı. Sonuçlar açıklandığında 267 oyla İlhan Köten birliğin yeni genel başkanı oldu. 204 oyda kalan Kamil Özcan ise 8 yıllık görevini devretmiş oldu.

Seçim sonucunun ardından kürsüye çıkan İlhan Köten, birleştirici bir tavırla şunları söyledi:

"Değerli arkadaşlar, Allah hayırlı uğurlu etsin. Burada kazanan kaybeden yok; camiamız kazandı. Sayın Genel Başkanım Kamil Özcan dostumuz, ağabeyimiz. Herkese tekrardan hayırlı uğurlu olsun."

Bu sözler, salonda hem birlik mesajı hem de olgun bir seçim atmosferinin sembolü olarak yankılandı.

Yeni Bir Umut, Yeni Bir Vizyon

İlhan Köten'in başkan seçilmesi, yalnızca bir yönetim değişikliği olarak değil, aynı zamanda üreticilerin umut arayışına verdiği cevap olarak da değerlendiriliyor. Delegelerin beklentisi, Köten'in dürüst, şeffaf ve üreticinin yanında duran yönetim anlayışıyla birliği yeniden güçlendirmesi yönünde.

Köten'in kişiliğinde öne çıkan çalışkanlık, samimiyet ve üreticinin içinden gelme özellikleri, onu bu ca-

miada farklı kılıyor. Onun liderliğinde birliğin yalnızca mali disipline kavuşmakla kalmayacağı, aynı zamanda üreticilerin sorunlarının doğrudan masaya yatırılacağı ve kalıcı çözümler bulunacağı umudu hakim.

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği'nin 11. Olağan Genel Ku-

rule, tarihine yakışır bir seçim sürecine sahne oldu. İlhan Köten'in başkan seçilmesi, sadece bir yönetim değişikliğini değil; aynı zamanda üreticilerin yeni bir vizyona olan inancını simgeliyor.

Şimdi gözler, Köten ve ekibinin önümüzdeki dönemde hayata geçireceği projelerde. Üreticiler, "Artık sözümüzün daha çok duyulacağı bir dönem başlıyor." derken, Köten'in birlik ruhunu pekiştiren sözleri hafızalarda yer etti:

"Burada kazanan camiamızdır."

Osmanlı'da Hayvancılık Ekonomisi: Arpalık, Mer'a, Vakıf Sistemi!

Araştırma: Feyzanur KAYA

Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik yapısı yalnızca tarıma değil, aynı zamanda hayvancılığa da sıkı sıkıya bağlıydı. Geniş coğrafyası, farklı iklimleri ve zengin meraları sayesinde Osmanlı, yüzyıllar boyunca hayvansal üretimi hem iç tüketimde hem de ticarete güçlü bir unsur olarak kullandı. Sadece et ve süt değil; yün, deri, kıl, ipek, yumurta ve bal gibi yan ürünler de ekonominin vazgeçilmez parçalarıydı. Ama bu üretim düzeni, bugünkü anlamda "pazar mantığıyla" değil; mer'a, arpalık ve vakıf sistemleriyle şekillenmiş bir toplumsal düzen içinde yürüyordu.

Mer'a Düzeni:

Ortak Alanın Ekonomisi

Osmanlı köylerinin ve kasabalarının etrafında yer alan mer'alar (otlaklar), devletin kontrolündeydi ancak halkın ortak kullanımına açıktı. Bu sistem, üretimle adaleti dengelemenin bir yolu olarak görülüyordu. Yani zengin de fakir de hayvanını aynı meraya otlatabiliyordu.

Mer'aların paylaşımı, kadı kayıtlarına ve tahrir defterlerine göre belir-

lenir, her köyün mer'a sınırları tespit edilirdi. Bu sayede hem aşırı otlatma önlenir hem de hayvancılık sürdürülebilir bir düzende kalırdı. Bugün "ortak kaynak yönetimi" denilen şey, Osmanlı kırsalında yüzyıllar öncesinden uygulanıyordu.

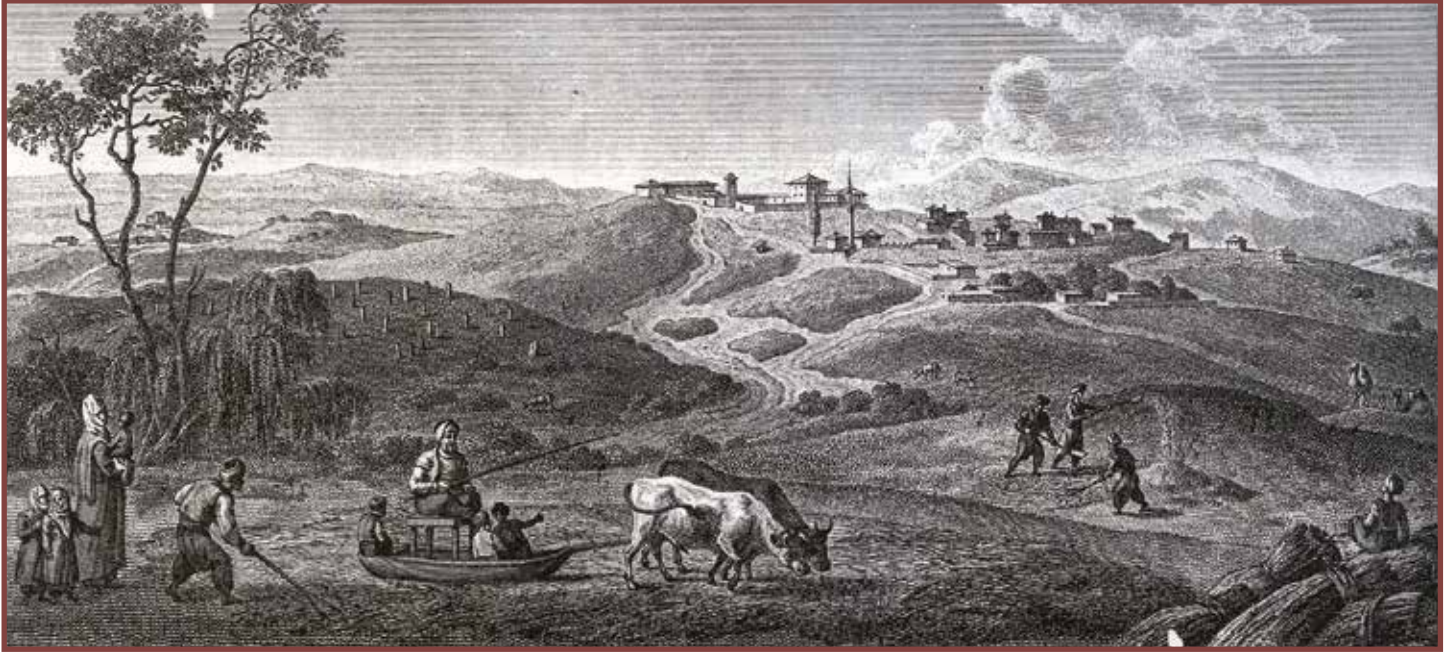
Arpalık Sistemi: Devletin Hayvancılığa Desteği

Osmanlı'da "arpalık" kelimesi, sadece bir tarlayı değil, aynı zamanda atların, develerin ve yük hayvanları-

nın beslenmesi için ayrılan gelir veya tahsisat alanını ifade ederdi.

Devletin merkez ve taşra yönetiminde görev yapan bazı memurlara "arpalık" olarak belirli gelir kaynakları veya topraklar tahsis edilirdi. Bu gelir, doğrudan hayvancılık faaliyetlerini finanse etmeye yarardı — özellikle ordunun atlı birlikleri için bu sistem hayati öneme sahipti.

At, deve, katır gibi hayvanlar hem ordunun hem de ticaretin bel kemi-

giydi. Bu yüzden arpalık sistemi, yalnızca bir “maaş düzeni” değil, askeri ve ekonomik üretimin sürekliliğini sağlayan bir mekanizma olarak çalıştı.

Vakıf Sistemi: Hayvancılıkla Hayır Kurumları Arasında Köprü

Osmanlı toplumu, vakıf kültürüyle adeta örülmüştü. Bu vakıflar yalnızca cami, medrese ya da çeşme yaptırmakla kalmaz; hayvanların korunması, üretimin sürdürülmesi ve kırsal refahın sağlanması gibi işlevler de üstlenirdi.

Bazı vakıflar, köylerdeki sürülerin bakımı için çobanların maaşını öder, mer’aların onarımını veya hayvan pazarlarının düzenlenmesini finanse ederdi. “Vakf-ı hayrât” adı verilen bu kurumlar sayesinde hem sosyal yardımlaşma hem de ekonomik sürdürülebilirlik sağlanmış olurdu.

Örneğin 16. yüzyıl Bursa’sında bir vakıf, iplik üretiminde kullanılacak koyun yünü temin etmekle görevliydi; bu, o dönemde dokuma sanayisinin bel kemiğini oluşturuyordu.

Hayvancılığın Sosyal Boyutu

Osmanlı’da hayvancılık, sadece bir geçim kaynağı değil, bir kimlik unsuru idi. Yörükler, Türkmenler, göçer topluluklar; hem coğrafyayı hem de ekonomiyi şekillendiren dinamik bir toplumsal yapı oluşturuyordu. Göç

yolları, otlaklar ve yaylalar arasında dönen bu döngü, hem devletin kayıt sistemine hem de yerel kültüre derin izler bıraktı.

Osmanlı yönetimi, göçebe toplumların üretim gücünü korumak için zaman zaman özel vergi muafiyetleri tanıdı, kışlak-yaylak düzenini kayıt altına aldı. Bu da devletin hayvancılığı yalnızca ekonomik değil, stratejik bir mesele olarak gördüğünü gösterir.

Modernleşme ile Gelen Kopuş

19.yüzyıla gelindiğinde, merkeziyetçi reformlarla birlikte geleneksel sistem çözülmeye başladı. Mer’a toprakları özel mülkiyete açıldı, arpalıklar kaldırıldı, vakıf gelirleri devlet kontrolüne geçti. Bu dönüşümle birlikte hayvancılık, kırsal dayanışmanın bir parçası olmaktan çıkıp daha piyasa temelli bir faaliyete dönüştü.

Ancak bu değişim, Anadolu’da yüzyıllarca süren “topluluk temelli üretim” geleneğini zayıflattı. Bir anlamda, köylünün toprağa ve hayvanına olan bağı da devletle olan ilişkisi kadar değişti.

Toprak, Hayvan ve Devlet Arasındaki Denge

Osmanlı’nın hayvancılık ekonomisi; yalnızca üretim teknikleriyle değil, adalet, dayanışma ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle ayakta durdu. Mer’a köylüyü eşitledi, arpalık üretimi destekledi, vakıf sistemi toplumsal dengeyi korudu.

Bugün modern tarım ve hayvancılık politikalarını tartışırken, belki de unuttuğumuz en önemli şey bu: Ekonomi yalnızca üretim değildir; adil paylaşımın ve toplumsal uyumun da bir sonucudur.

Toprağın Hafızası Ritüeller Nasıl Dönüştü?

Anadolu, yüzyıllardır insanın toprakla, suyla, gökyüzüyle kurduğu ilişkinin en güçlü sahnesidir. Bu topraklarda yaşayan her halk, geçim kaynağını oluşturan doğa unsurlarıyla yalnızca üretim ilişkisi değil, aynı zamanda inanç, umut ve paylaşım temelli bir bağ kurmuştur. Bu bağın en somut yansımaları ise ritüellerdir: Yağmur duaları, imece usulü yardımlaşmalar, hasat sonrası kutlamalar...

Ancak modernleşme, kentleşme ve teknolojiyle birlikte bu ritüellerin anlamı, biçimi ve işlevi sessizce dönüşmeye başladı. Anadolu'da bir zamanlar doğanın ritmine göre şekillenen bu gelenekler, bugün toplumun değişen değerleriyle farklı bir evreye geçiyor.

Toprakla Bağ Kurmanın En Eski Dili: Yağmur Duaları

Bir köy meydanında, kadınların elinde tepsiyle un helvası yoğurduğu, erkeklerin cami avlusunda diz çöktüğü bir manzarayı düşün... Gökyüzü gri, tarlalar çatlamış. Bu, bir halkın

çaresizliğini değil, doğayla kurduğu manevi iletişimi anlatır.

Yağmur duaları, Anadolu'da sadece kuraklığa karşı bir dini ritüel değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmanın simgesidir. İnsanlar birlikte dua eder, ardından sofralar kurulur, yoksula ikram edilir, doğaya rızalık sunulur.

Bugün ise bu gelenek, yerini meteoroloji uygulamalarına, baraj planlarına, sulama projelerine bırakıyor. Fakat hâlâ Anadolu'nun kimi köylerinde, yaşlı bir nine göğe bakıp "Rahmet yakındır," diyorsa; o dua, hâlâ toprakla

kurulan içsel bağın sembolü olmaya devam ediyor. Modernleşme bu bağı zayıflatırsa da tamamen koparamadı. Çünkü Anadolu insanı için yağmur sadece su değil, bereketin duasıdır.

İmeceden Bireyciliğe: Birlikte Üretmenin Azalan Ruhu

Anadolu'nun bir başka güçlü ritüeli de imece kültürüydü. Hasat zamanı, ev yapımı, düğün hazırlığı ya da bağ bozumu... Ne yapılırsa yapılsın, herkes el ele verirdi. "Senin işin, benim işim" anlayışıyla yürüyen bu gelenek, köyün hem ekonomik hem de sosyal omurgasını oluştururdu.

İmecenin temelinde emeğin paylaşımı kadar aidiyet duygusu da vardı. Herkes birbirinin hayatına dahil olur, birlikte üretmenin huzurunu yaşırdı.

Fakat bugün bireyselleşmenin ve şehirleşmenin yükselişiyle bu kültür giderek unutuluyor. Tarım artık büyük işletmelerin, makinelerin ve piyasaların kontrolünde. “Komşu tarlası” kavramı bile anlamını yitiriyor.

Yine de bazı bölgelerde, özellikle Ege ve Orta Anadolu’da, yerel kalkınma projeleri ve kadın kooperatifleri aracılığıyla imece ruhu yeniden yeşeriyor. Artık modern biçimiyle, kooperatif dayanışması, yerel üretici birlikleri ya da gönüllü tarım hareketleri imecenin bugünkü yansımaları haline geldi. Anadolu kültürü bir yandan kaybediyor gibi görünse de, aslında başka biçimlere bürünerek yaşamaya devam ediyor.

Hasat Şenliklerinden Festivallere: Ritüelin Tüketimle İmtihanı

Bir zamanlar hasat bitince köydeki herkes harman yerinde buluşur, sazlar çalınır, halaylar çekilirdi. Bu sadece bir eğlence değil, emeğin kutlanmasıydı. Toprağa verilen emek, ürünle taçlanır, ardından doğaya teşekkür edilirdi.

Bugün bu gelenek, “Tarım Festivali”, “Bağ Bozumu Şenliği” gibi modern organizasyonlarla yeniden şekilleniyor. Ancak fark şu: Eskiden hasat şenlikleri toplumun kendi iç sesiyle düzenlenirdi, bugün ise çoğu etkinlik turistik ve ekonomik amaçlarla yapılıyor. Ritüelin ruhu, yer yer bir gösteriye dönüşüyor.

Bu dönüşüm tamamen olumsuz değil. Çünkü gelenek, yaşamak için görünür olmaya da ihtiyaç duyar. Yeter ki bu organizasyonlar, köylünün emeğini romantikleştiren bir vitrin olmanın ötesine geçip, kültürel belleği koruyan birer köprüye dönüşsün.

Hasat şenliklerinin yeniden canlanması, gençlerin tarıma olan ilgisini uyandırmak açısından da değerli. Anadolu’nun kültürel sürekliliği, ancak üreten nesillerin kökleriyle bağ kurmasıyla mümkün olacak.

Kültürel Kodların Sessiz Direnişi

Anadolu’daki ritüellerin dönüşümü, aslında toplumun dönüşümünün aynası. Yağmur duası artık köy meydanında değil, sosyal medyada “dua zinciri” olarak yaşıatılıyor; imece, dijital platformlarda “gönüllü ağırları” şeklinde yeniden hayat buluyor.

Bu değişim, her ne kadar romantik köklerden uzaklaşsa da, kültürel sürekliliğin farklı biçimlerde sürmesi açısından önemli. Çünkü ritüeller yalnızca geçmişin kalıntıları değil, toplumun kendini yeniden üretme biçimidir.

Belki artık harman yerinde değiliz, ama soframızda hâlâ “bereket” kelimesini kullanıyoruz. Belki ime-

ceye gitmiyoruz ama bir üretici pazarından alışveriş yaparken içten içe aynı duyguyla hareket ediyoruz. Bu da gösteriyor ki Anadolu’nun kültürel kodları, sessiz bir direnişle yaşamaya devam ediyor.

Köklerden Kopmadan Yenilenmek

Anadolu’nun ritüelleri, birer tarihi kalıntı değil; toplumsal hafızanın canlı damarlarıdır. Dönüşüyorlar, evet. Ama yok olmuyorlar. Çünkü bu topraklarda her şey değişse de insanın toprakla kurduğu bağ değişmiyor.

Bugün yapılması gereken, bu ritüelleri nostaljik birer “anı” olarak değil, sürdürülebilir birer kültürel pratik olarak ele almak.

Her yağmur duasında, her imece sofrasında, her hasat şenliğinde aslında Anadolu’nun geleceği gizli. Bu ritüellerin yeniden yorumlanması, hem gelenekle modernliğin uzlaşması hem de toplumsal belleğin korunması açısından en güçlü adım olacak.

Toprakla Aramızdaki Bağ Ne Zaman Koptu?

Bir zamanlar toprak, insanın ayrılmaz bir parçasıydı.

Parmak uçlarımıza bulaşan çamur, alın terimizle karışıp ekmeğe dönüştü. Şimdi o toprak, ellerimizden değil, akıllı telefon ekranlarımızdan izlediğimiz bir manzaraya dönüştü.

Peki, ne oldu da insan, onu doyan toprağa yabancılaştı?

Bir Kopuşun Hikâyesi

Toprakla bağımız aslında sessizce, fark ettirmeden koptu.

Köy yolları asfaltla kaplanırken, tarlalar sitelere dönüştü.

Çocuklar çamurla oynamak yerine ekran başında büyüdü.

Üretmekten çok tüketmeyi öğrenen bir çağ başladı.

Kırsalın yavaşlığı yerini şehrin hızına, sabır yerini aceleye bıraktı.

Artık yağmurun ne zaman yağdığıyla değil, internetin ne zaman kesildiğiyle ilgileniyoruz.

Bir zamanlar “ekmek parası” diyen insan, bu sözün gerçek anlamını bilmiyordu: toprağa emek vermeden sofraya kurulmazdı.

Şimdi market raflarında dizili her ürün, bize üretimden ne kadar uzaklaştığımızı hatırlatıyor.

Bir sebzenin nasıl büyüdüğünü, bir hayvanın nasıl beslendiğini bilmeden, sadece ambalajına güveniyoruz.

Gıda, bir “ürün” oldu; topraksa sadece “ham madde”.

Sanayileşme: Dönüm Noktası mı, Kırılma Noktası mı?

Sanayileşme, insanın emeğini kolaylaştırdı belki ama doğayla olan kadim bağını inceltti.

Tarım, ailelerin birlikte yürüttüğü bir yaşam biçimi iken; bugün büyük sermayelerin yönettiği bir sektöre dönüştü.

Artık çiftçi, toprağın değil, piyasanın dilini konuşuyor.

Bir mevsimden diğerine değil, borsadan gelen fiyat haberine göre yaşıyor.

Mazot, gübre, yem, elektrik... Her şeyin bedeli var ama toprağın kıymeti yok.

Köylü, “üretici” olarak tanımlanıyor ama çoğu zaman sistemin en kırılgan halkası o.

Çünkü toprakla arasına borçlar, krediler, ithal girdiler ve umutla korku karışımı bir hayatta kalma mücadelesi girdi.

Bu da bağı sadece ekonomik değil, duygusal olarak da zayıflattı.

Köyden Kente Göç:

Boşalan Tarlalar, Suskun Sesler

1950’lerden bu yana Türkiye’de kırsaldan kente göç, tarımın kaderini belirleyen en büyük olgu oldu.

Traktör sayısı arttı, köy yolları genişledi ama geriye dönüp bakan kimse kalmadı.

Çünkü şehir, daha parlak bir hayatın vaatlerini sunuyordu: düzenli maaş, sosyal yaşam, statü...

Oysa geride kalan sadece tarlalar değildi; bilgi, gelenek, tohum, imece kültürü de köylerle birlikte yavaşça sessizliğe gömüldü.

Bugün pek çok köyde traktör paslanıyor, ahır boş, toprak nadasa bile bırakılmıyor.

Yaşlılar hâlâ sabah erkenden tarlaya bakmaya gidiyor ama “çalışmaya” değil, “özlemeye”...

Torunlarıysa toprağın değil, betonun arasında büyüyor.

Bir zamanlar köyde doğan çocuklar artık toprakla değil, tabletle tanışıyor.

Toprakla Aramızdaki Duygusal Mesafe

Toprakla bağ sadece fiziksel bir ilişki değil; duygusal, kültürel ve hatta manevi bir bağıdır.

Toprak bereketli, sabırdı, doğurganlık, yani yaşamın kendisiydi.

Atalarımız toprakla konuşur, ona “emanet” gözüyle bakardı.

Bugünse toprağı sahip olunan bir mülk olarak görüyoruz — üzerinde

bina yükseltmek için bekleyen bir yatırım aracı gibi.

Toprak artık dinlenmiyor, nefes almıyor.

Monokültür tarım, pestisitler, kimyasal gübreler, kuruyan akarsular...

İnsan doğayı sömürürken aslında kendi köklerini kurutuyor.

Belki de bu yüzden şehirde ne kadar büyürsek büyüyelim, içimizde hep bir eksiklik hissediyoruz:

O eksik, parmaklarımızın arasından kayan o toprak duygusu.

Yeni Nesil Bir Uyanış Mümkün mü?

Son yıllarda küçük bir dönüşüm rüzgârı esiyor.

Genç çiftçiler yeniden kırsala dönüyor, kadınlar kooperatiflerle üretimi canlandırıyor.

Kent bostanları, organik pazarlar,

yerel tohum hareketleri yeniden filiz veriyor.

Bu da gösteriyor ki kopan bağ tamamen yok olmadı - sadece unuttuk.

Belki de yeniden başlamanın yolu çok basit:

Bir tohumun filizlenişini izlemek, bir ekmeğin nasıl yapıldığını görmek, bir ineğin sütünü sağan kadının hikâyesini dinlemek.

Çünkü toprakla yeniden bağ kurmak, sadece tarımı canlandırmak değil; insanı da onarmak demek.

Toprak sabırlıdır.

İnsan çekilse de, yüzünü dönse de, o bekler.

Yağmurla yıkanır, güneşle ısınır ve bir gün yine bizi kucaklamaya hazır olur.

Yeter ki biz, toprakla aramızdaki o bağı hatırlayalım.

Çünkü toprağı unutan toplum, sonunda kendini de unuttur.

Ahır Kapısından Dışarı Bakmak!

Türkiye'nin tarım ve hayvancılıkla geçinen milyonlarca insanı her sabah gün doğmadan ahır kapısını aralıyor.

Süt sağımı, yem hazırlığı, bakım, temizlik, veteriner kontrolleri... Her gün aynı döngü, aynı emek. Ama o kapıdan dışarı baktıklarında gördükleri manzara artık çok farklı: Yükselen yem fiyatları, azalan destekler, artan maliyetler, düşen alım gücü ve üretimden yavaş yavaş uzaklaşan genç kuşaklar.

Ahır kapısından dışarı bakmak bugün, sadece bir tarlaya değil, bir ülkenin ekonomik ve sosyal fotoğrafına bakmak anlamına geliyor.

Peki, Türkiye'nin kırsal gerçeği ne durumda?

Hayvancılığın Ekonomik Dengesi Bozuldu

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, 2020'den bu yana yem fiyatlarında yaklaşık

%300'ün üzerinde artış yaşandı. Süt üreticileri açısından durum daha da çarpıcı: Bir litre çiğ sütün maliyeti neredeyse satış fiyatına eşit hale geldi. Süt üreticisinin söylediği klasik cümle artık bir haykırışa dönüştü: "Bir litre sütle bir kilo yem bile alamıyoruz."

Bu tablo, küçük ölçekli hayvancılığın ayakta tutmayı zorlaştırıyor. Küçük aile işletmeleri kapanıyor, yerlerine ya büyük entegre tesisler ya da tamamen boş kalan köyler kalıyor. Yani üretim giderek merkezileşiyor ama kırsalın sosyoekonomik dokusu çözülüyor.

Kırsalda Kadın Emeği Görünmeyen Güç

Hayvancılığın yükünü çoğu zaman kadınlar taşıyor. Süt sağımından peynir üretimine, yem hazırlığından satışa kadar üretimin neredeyse her aşamasında aktifler. Ancak bu emek

çoğu zaman ne kayıtlı istihdamda yer alıyor ne de sosyal güvenceye kavuşuyor. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'de kırsal kadınların yalnızca %17'si sigortalı olarak çalışıyor. Kooperatifleşme ve yerel girişimler bu durumu değiştirmeye başlasa da, kırsal kadın hâlâ üretim zincirinin en görünmeyen halkası.

Gençler Kırsalı Terk Ediyor

Ahırların boşalmasının bir diğer nedeni de nesil değişimi. Köylerde genç nüfus kalmıyor; kalanlar ise genellikle başka gelir kaynaklarına yöneliyor. Kırsalda 50 yaş altı aktif üretici sayısı hızla azalıyor. Köylerde üretimi sürdürenlerin büyük bölümü 55 yaşın üzerinde. Gençler için tarım ve hayvancılık artık "gelecek vadeden bir meslek" olarak görülüyor. Yüksek maliyet, düşük gelir ve sosyal izo-

lasyon, gençleri şehir yaşamına itiyor. Bu da sadece üretimin değil, bilginin ve deneyimin de kaybolmasına neden oluyor.

İthalat Politikaları: Üreticiyi Daraltan Kısır Döngü

Son yıllarda et ve yem ithalatı, iç piyasayı dengeleme gerekçesiyle sık sık gündeme geliyor. Ancak bu politikalar, uzun vadede yerli üreticinin rekabet gücünü zayıflatıyor. Et ithalatı kısa vadede fiyatları kontrol altına alsada, çiftçinin üretim motivasyonunu düşürüyor.

Bir üretici şöyle diyor:

“Bizim ineğimizin sütü para etmiyor, ama dışarıdan gelen et ucuz satılıyor. Nasıl üretelim?”

Yani ahır kapısından dışarı bakınca görünen sadece doğa değil; aynı zamanda politik kararların doğrudan yansıması.

Hayvancılıkta Dönüşüm İhtiyacı: Teknoloji, Eğitim ve Dayanışma

Hayvancılıkta sürdürülebilir bir gelecek için artık klasik yöntemler

yeterli değil. Sürü yönetim sistemleri, otomatik sağım makineleri, dijital kayıt uygulamaları gibi akıllı tarım teknolojileri yaygınlaşmaya başladı. Ancak bu teknolojilere erişim hâlâ sınırlı, özellikle küçük üreticiler için yüksek maliyetli. Eğitim, danışmanlık ve örgütlenme desteği olmadan bu dönüşümün kalıcı olması mümkün değil. Bazı bölgelerde kurulan kadın kooperatifleri ve yerel üretici birlikleri bu dönüşümün umut veren örnekleri. Birlikte hareket eden üreticiler, maliyetlerini düşürüp pazar gücünü artırabiliyor.

Kırsalın Sosyal Dokusu Değişiyor

Ahırın kapısından dışarı baktığınızda sadece ekonomik değil, sosyolojik bir değişim de görüyorsunuz. Eskiden imece usulüyle yapılan işler, bugün bireyselleşti. Komşuluk ilişkileri zayıfladı, ortak üretim kültürü yerini rekabete bıraktı. Köylerde cami avlularında değil, sosyal medya gruplarında buluşuluyor. Ama yine de kırsalda bir direnç var: Toprağına, hayvanına, emeğine bağlı kalan in-

sanlar hâlâ sabah gün doğarken o kapıyı açıyor. Belki de bu ülkedeki gerçek üretim ruhu, hâlâ o ahır kapısının önünde nefes alıyor.

Geleceğe Dair Umud: Kırsaldan Gelen Yenilik Sesleri

Bazı genç üreticiler kırsala dönüyor. Sosyal medyayı kullanarak ürünlerini doğrudan tüketiciye ulaştırıyorlar. Doğal süt, yöresel peynir, ev yapımı tereyağı gibi ürünler yenden değer kazanıyor. Bu küçük dönüşüm hareketi, kırsalın kendi içinde yeni bir hikâye yazma çabasını temsil ediyor. Üstelik bu hikâye sadece geçim değil, kimlik ve aidiyet mücadelesi de taşıyor. Ahır kapısından dışarı bakan yeni nesil üretici, artık sadece hayvancılıkla değil; iklim değişikliği, enerji maliyetleri, gıda güvenliği ve toplumsal algılarla da ilgileniyor.

O Kapı Hâlâ Açık

“Ahır kapısından dışarı bakmak”, bir dönemin zorluklarına değil, aynı zamanda geleceğe de bakmak demek. Kırsal üretici hâlâ orada; toprağında, emeğinde, inancında. Ama o kapının önünde duran insanların görülmeye, duyulmaya ve desteklenmeye ihtiyacı var. Kırsalın sesi şehirde yankılanmadıkça, sofradaki ekmeğin de anlamı eksik kalacak. O yüzden bu ülkenin geleceği, hâlâ o sabahın ilk ışığında açılan ahır kapılarının ardında gizli.

Kuraklıkla Mücadelede Akıllı Çözümler Nelerdir?

Dünya genelinde iklim değişikliğinin etkileri giderek daha belirgin hale gelirken, kuraklık da özellikle tarım sektörünü ve su kaynaklarını doğrudan tehdit eden önemli bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye gibi tarım odaklı ekonomilerde kuraklık, gıda üretimini, çiftçinin gelirini ve halkın günlük yaşamını doğrudan etkileyebiliyor. Bu bağlamda, kuraklıkla mücadelede akıllı ve sürdürülebilir çözümler geliştirmek artık bir seçenek değil, bir zorunluluk haline gelmiş durumda.

Kuraklıkla mücadelede ilk adım, suyun verimli ve bilinçli kullanımını teşvik etmektir. Akıllı sulama sistemleri, modern tarım tekniklerinin merkezinde yer alıyor. Damla sulama ve mikro yağmurlama sistemleri, bitkilere doğrudan ve ihtiyaçları kadar su verilmesini sağlıyor. Böylece su israfı minimuma indirilirken, tarımsal verimlilik de artırılıyor. Özellikle yüksek teknoloji destekli sensörler sayesinde toprak nemi, hava sıcaklığı ve bitki su ihtiyacı anlık olarak takip

edilebiliyor; bu sayede çiftçiler, suyu doğru zamanda ve doğru miktarda kullanabiliyor.

Bir diğer akıllı çözüm, kuraklığa dayanıklı bitki türlerinin geliştirilmesi ve kullanılmasıdır. Genetik olarak kuraklığa dirençli hale getirilen tohumlar, düşük su koşullarında bile verim kaybını minimuma indiriyor. Bu yaklaşım, hem çiftçilere ekonomik açıdan destek sağlıyor hem de gıda güvenliğini korumaya yardımcı oluyor. Türkiye’de özellikle buğday, mısır

ve mercimek gibi temel tarım ürünlerinde kuraklığa dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar artış gösteriyor.

Kuraklıkla mücadelede dijitalleşmenin rolü de oldukça büyük. Uydu teknolojileri ve uzaktan algılama sistemleri, geniş tarım arazilerinde su stoku ve bitki sağlığını anlık olarak izlemeye olanak tanıyor. Bu veriler, tarım politikalarını ve su yönetim stratejilerini şekillendirmede kritik öneme sahip. Akıllı veri analizleri sa-

yesinde su kaynaklarının hangi bölgelerde daha verimli kullanılabileceği, hangi alanlarda tasarruf yapılması gerektiği net olarak ortaya konabiliyor.

Ayrıca, kentleşmenin ve sanayileşmenin artmasıyla birlikte şehirlerde su yönetimi de kritik bir konu hâline gelmiştir. Yağmur suyu hasadı, gri su geri dönüşümü ve atık suyun yeniden kullanımı gibi teknolojik çözümler, şehirlerde su tüketimini optimize ediyor ve kuraklık riskini azaltıyor. Özellikle büyük şehirlerde, bireylerin ve kurumların su tasarrufuna yönelik bilinçlendirilmesi, sürdürülebilir su yönetiminin en temel adımlarından biri olarak öne çıkıyor.

Kuraklıkla mücadelede eğitim ve farkındalık da hayati öneme sahiptir. Çiftçiler, belediyeler ve toplumun her kesimi, suyun değerini bilerek davran-

nışlarını şekillendirmeli; bilinçsiz su kullanımını azaltacak alışkanlıklar kazanmalıdır. Tarım kooperatifleri, yerel yönetimler ve devlet kurumları, bu bilinçlendirme çalışmalarında öncü rol oynayabilir.

Sonuç olarak, kuraklık artık sadece çevresel bir sorun değil; ekonomik ve sosyal yapıyı doğrudan etkileyen kritik bir meseledir. Akıllı sulama sistemleri, kuraklığa dayanıklı bitkiler, dijital veri analizi, şehirlerde sürdürülebilir su yönetimi ve bilinçlendirme çalışmaları, kuraklıkla mücadelede uygulanabilecek en etkili stratejiler olarak öne çıkıyor. Bu çözümler, hem doğal kaynaklarımızı korumaya hem de gelecek nesillere güvenli ve yeterli su kaynakları bırakmaya hizmet ediyor. Kuraklıkla mücadelede teknoloji, bilinç ve sürdürülebilir uygulamalar birleştiğinde, Türkiye ve dünya genelinde su kaynaklarının yönetimi çok daha etkili ve verimli bir hâle gelebilir.

Tatlı Ekşi, Ekim'in Rengi Mürdüm Eriği!

Ekim, yazdan kalan son meyve ve sebzelerin sofralara taşındığı, kış hazırlıklarının başladığı bir dönemdir. Bu ayın yıldızlarından biri, koyu mor rengi ve tatlı-ekşi aromasıyla mürdüm eriğidir. Türkiye'nin pek çok bölgesinde yetişen bu erik, Ekim ayında olgunlaşır ve hem taze tüketim hem de reçel, marmelat veya kurutma için idealdir.

Mürdüm Eriğinin Hasadı

Mürdüm eriği, genellikle Eylül ortasından Ekim başına kadar hasat edilir. Bu dönemde meyveler hem tatlı hem de aromatik açıdan en yoğun halindedir. Sofralarda taze olarak tüketilebildiği gibi, uzun süreli saklama için reçel ve marmelat yapımında da kullanılır. Ev yapımı kurutma, mürdüm eriğinin kış aylarında da keyifle tüketilmesini sağlar.

Besin Değeri ve Sağlık Faydaları

Mürdüm eriği, özellikle C vitamini, K vitamini ve potasyum açısından zengindir. Lifli yapısı sayesinde sindirimi kolaylaştırır ve bağırsak sağlığını destekler. Antioksidan içerikleri ile bağışıklığı güçlendirmeye, hücreleri serbest radikallere karşı korumaya yardımcı olur. Ekim ayında sofraya dahil edilmesi, hem lezzet hem de sağlık açısından doğru bir tercihtir.

Ekim Sofrasının Diğer Lezzetleri

Mürdüm eriği dışında Ekim ayında sofralarda öne çıkan sebze ve meyveler şunlardır:

- Sebzeler: Brokoli, karnabahar, pırasa, ıspanak, pazı, havuç, turp, kaba, lahanası
- Meyveler: Nar, ayva, elma, armut, üzüm (son dönem), erken mandalina
- Aromatik bitkiler: Fesleğen, nane, maydanoz, dereotu, adaçayı

Bu ürünler, hem yemeklerde hem de çay ve tatlı tariflerinde kullanılabilir. Özellikle bitki çayları, Ekim ayında soğuyan havaya karşı bağışıklığı destekler.

Ekim Ayında Doğal Destekler

Ekim, mevsim geçişi

nedeniyle bağışıklığın güçlendirilmesi gereken bir aydır. Mürdüm eriği ve diğer mevsimlik ürünler bu konuda önemli rol oynar.

- Lifli sebzeler ve meyveler, sindirimi kolaylaştırır ve metabolizmayı destekler.
- Bitki çayları ve doğal probiyotikler (yoğurt, boza, turşu) bağışıklığı artırır.
- Antioksidan içeriği yüksek meyveler, hücre yenilenmesini ve enerji dengesini sağlar.

Ekim ayı sofraları, hem son yaz ürünleriyle hem de kış hazırlıklarıyla zenginleşir. Mürdüm eriği gibi mevsimlik lezzetler, sofraya hem renk hem de sağlık katar. Bu dönemde doğal ve mevsiminde beslenmek, bağışıklığı güçlendirmenin ve sofrayı kormanın en etkili yollarından biridir.

www.gidanikoru.com

GIDANI KORU

SOFRANA SAHİP ÇIK

www.anadoluizlenimleri.com

Anadolu
İZLENİMLERİ

Tarım Kredileri ile ZİRAAT'İN DESTEĞİ BİZİMLE

Şimdi tarımsal üretimin içinde olmak isteyen çiftçiler Ziraat'e geliyor,
birbirinden avantajlı kredilerle aradığı desteği Ziraat'te buluyor.
Hem çiftçiler üretiyor hem ülke ekonomisi kalkınıyor.

Kadın Çiftçi
Kredisi

Genç Çiftçi
Kredisi

Altın Kovan
Kredisi

0850 220 00 00 | Müşteri İletişim Merkezi
www.ziraatbank.com.tr

Ziraat Bankası

[X](#) [f](#) [@](#) [v](#) [in](#) /ziraatbankasi